

Pildi autor: Jane East

Mahetoitlustamise kogemus Tartu linna näitel

Sirle Sõstra
Tartu Linnavalitsus
27.11.2020

Toitlustushanked Tartu linnas

- toitlustushanked viiakse läbi tsentraliseeritult omavalitsuse poolt (oskusteave ja juriidiline tugi koos);
- lepingud sõlmib haridusasutuse juht:
koolides viieks aastaks, lasteaedades kuni kolmeks;
- köögi- ja sööklaruumid antakse tasuta kasutamiseks;
- koolides sisustab köögi hanke võitnud toitlustaja (rohkem õpilasi ja pikem lepinguperiood), lasteaedades on köögid sisustatud omavalitsuse poolt.

Toidupäeva hinnad Tartu linna haridusasutustes

- Tartu linna koolides kehtivad järgmised koolitoidu hinnad:

1. -4. klassi õpilase koolilõuna maksab 1,25 eurot, mis on õpilase elukohast sõltumata lapsevanemale tasuta;
5. -9. klassi õpilase koolilõuna maksab 1,50 eurot, millest lapsevanem tasub 0,45 eurot; gümnaasiumis on koolilõuna maksumuseks 1,70 eurot, millest 0,70 eurot tuleb lapsevanemal tasuda.

- Tartu linna lasteaedade toidupäeva hinnad:

lapsevanem tasub lapse toidukulu kolme söögikorra – hommikusöögi, lõunasöögi ja õhtuote eest. Toidukulu päevamaksumuse otsustab lasteasutuse hoolekogu ja kinnitab direktor;

tegevuskulu tasub omavalitsus (kokkade jt toitlustamisega seotud inimeste palgad või kui on hanke korras toitlustaja, siis vaadatakse tegevuskulud enne hanget üle ning kinnitatakse omavalituse poolt).

Igal juhul on hankes kõik hinnad pakkujatele ette antud (hinda hanke raames ei pakuta) ning lisakriteeriumid sätestatakse lepingus ning selle lisades.

Tartu Linnavalitsuse fotopank

Pildi autor: Maanus Kullamaa

Tartu Linnavalitsuse fotopank

2017 Tartu linna arengukava hooliva linna peatükk

"Maheda ja tervisliku toidu kasutamise eelistamine linna allasutustes ja linna korraldatavatel üritustel."

Mahetooraine pakkumine toidlustushangetes 2018-2019

Pakkuja (toitlustaja) sai valida:

- mahetoorainet ei kasutata;
- vähemalt 25% kogu tooraine kogusest on mahe teraviljatooted (lisapunktid) ja/või;
- vähemalt 25% kogu tooraine kogusest on mahe lihatooted (lisapunktid) ja/või;
- vähemalt 25% kogu tooraine kogusest on mahe puu- ja köögiviljad (lisapunktid).

Mahetooraine pakkumine toitlustushangetes 2020

Pakkuja (toitlustaja) saab valida:

- vähemalt 20% kogu tooraine kogusest on mahetooteid sh vähemalt üks kord kuus liha, muna, piimatooteid, teraviljatooteid, kaunvilju ning puu- ja köögivilja;
- vähemalt 51% kogusest mahetooteid sh vähemalt üks kord kuus liha, muna, piimatooteid, teraviljatooteid, kaunvilju ning puu- ja köögivilja (lisapunktid).

Eesmärk ühtlustada tingimusi VTA poolt kontrollitavaga ja vähendada toitlustajate poolt esitatava materjali mahtu.

Põllumajandusameti mahepõllumajanduse register

- Mahepõllumajanduslik ettevõtte, kust tarnitakse vastav tooraine on registreeritud Põllumajandusameti poolt peetavas mahepõllumajanduse registris.

- Pakkuja märgib ära:

Liha tarnitakse(ettevõtte nimi, reg kood ja kontaktandmed).

Muna tarnitakse(ettevõtte nimi, reg kood ja kontaktandmed).

Piimatooted tarnitakse.....(ettevõtte nimi, reg kood ja kontaktandmed).

Teraviljatooted tarnitakse.....(ettevõtte nimi, reg kood ja kontaktandmed).

Kaunviljad tarnitakse.....(ettevõtte nimi, reg kood ja kontaktandmed).

Puuviljad tarnitakse.....(ettevõtte nimi, reg kood ja kontaktandmed).

Köögilviljad tarnitakse.....(ettevõtte nimi, reg kood ja kontaktandmed).

...eelnevaga kaasneb kohustus taotleda ka vastavat ökomärki...

Eestis saab kasutada spetsiaalselt tootlustajatele mõeldud ökomärki, millega saab viidata mahetooraine kasutamisele;

Ökomärgi väljastab Eestis Veterinaar- ja Toiduamet;

Tootlustajate ökomärgil saab näidata ettevõttes kasutatava mahetooraine osakaalu kolmes vahemikus:

- 20–50% toorainest on mahe;
- 50–80% toorainest on mahe;
- 80–100% toorainest on mahe.

Mahetooraine kasutamine ja toitlustuse ökomärgi kasutamine Tartu linna haridusasutustes 2020

- 10 Tartu linna koolis;
- 4 Tartu linna lasteaias;
- 3 Tartu linna lastehoius (sh ühes vähemalt 51% toorainest mahe).

2021 hankega on lisandumas eeldatavasti veel 5 kooli ja 4 lasteaeda, kus mahetoorainet hakatakse pakkuma ning ökomärgi taotlemine on kohustuslik.

Kokku on Tartu linnas 29 lasteaeda, 5 lastehoidu, 16 põhiharidust andvat munitsipaalkooli (sh 3, kus saab omandada nii põhi- kui keskhariduse), lisaks 3 üldkeskharidust andvat munitsipaalkooli, kus teised kooliastmed puuduvad ning 3 hariduslike erivajadustega õpilaste kooli.

Mahetooraine kasutamine Tartu linna lasteaedades

Omal algatusel pakuvad erinevat mahe toorainet erinevas mahus veel 10 Tartu linna munitsipaal lasteaeda:

- pudruhelbed, jahud jt teraviljatooted (nt tatar);
- veiseliha, veisehakkliha;
- puu- ja köögivili;
- külmutatud marjad;
- keedised;
- muna.

Peamised põhjused, miks mahetoorainet ei soovita kasutada:

- kõrgem hind võrreldes tava toorainega;
- kaupa ei tuua kohale (väikesed kogused), eelistatakse hulgimüügifirmasid, kust kõik saab ühest kohast tellida;
- köögiviljade puhul suured kaod (köögiviljad liiga väikesed, osad ussitanud);
- mõned köögivilja (kapsas, peet, porgand) varud lõppesid juba novembriks.

Mahe tooraine versus kohalik tooraine

- Riigihangete seadus ei luba eelistada piirkonda – hankija jälgib, et kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.

Saame öelda, et soovime mingi kogus mahedat, aga ei saa öelda, et see peab olema Eesti päritoluga, 50 km raadiuses kasvatatud või toodetud vms piirangutega. Mahe ei pea aga võib olla kohalik;

- Asutused, kus toitlustamine korraldatakse asutusesiseselt, saavad valida, kellelt osta tooraine.

Asutused saavad teha valiku piirkonna järgi eelistades kohalikku toorainet. Mahe saab olla ka kohalik.

Mahe toorainele viitamine saatelehtedel ja arvetel

- Tootja peab vaatama, et väljastatud arvel ja saatelehel oleks viide toidu mahepõllumajanduslikule päritolule, nt „Mahekartul“, „Kartul mahe“, „Kartul öko“ või viide, et kõik arvel toodud tooted on mahetooted või pärinevad mahepõllumajandusest;
- Kui see viide puudub, siis ei saa toitlustaja sisseostetud toorainet mahetooraineeks lugeda.

Mahe Tartu linnas toimuvatel üritustel

- Tartu linna laatadele (kevadlaat, maarjalaat, jõululaat) on alati mahetootjad oodatud. NB! Alates 2020 on laatade korraldus üle antud AS Tartu Turg;
- Augustis toimuval Tartu toidu- ja veinifestivalil saavad osaleda kohalikud toidutootjad (s.h alati väga oodatud mahetootjad);
- Restoranikuu „Maitsev Tartu“ ja „Metsast taldrikule“ üheks oluliseks eesmärgiks on kohaliku toidu väärtustamine. Toitude valmistamisel kasutatakse võimalikult suures osas kohalikku toorainet ja kohalike väiketootjate tooteid. Menüüde tutvustamisel saab alati ära märkida mahetooted/mahetooraineid ja järjest enam on mahekomponentide menüüdes turundamisel lisaväärtus;
- Tartu ettevõtluse arengu osakond koondab info kohalike toidutootjate (s.h mahetootjate) kohta www.visittartu.ee lehele.

KOOSTÖÖVÕIMALUSED TARTU LINNAS!

- Mahetootjatega koostöö ja initsiatiiv Tartus on väga oodatud!
- KOOSTÖÖVÕIMALUSED TARTU LINNAS:

Tartu linna lasteaedadele mahetooraine pakkumine;

Tartu linna koolide ja lasteaedade toitlustajatele mahetooraine pakkumine;

Tartu linnas korraldatavatel üritustel mahetooraine pakkumine;

Tartu linna ürituste korraldajad väga ootavad just ettevõtjate endi initsiatiivi, et üritusel mahetootjad eraldi esile tuua ja veel rohkem väärtustada.

Tänan tähelepanu eest!

SIRLE SÕSTRA

sirle.sostra@tartu.lv.ee

51 21 899

www.tartu.ee

27.11.2020

